

Bijeenkomst 4: Formuleren van onderwijsaanbod bij doelen (werkgroep)

Passende perspectieven – taal			
Bijeenkomst 4 Samenstellen van onderwijsaanbod bij doelen	<ul style="list-style-type: none"> Formuleren van een samengesteld onderwijsaanbod, passend bij de gekozen leerroutes en doelen 	Werkgroep 180 min	Eind oktober
Materialen: <ul style="list-style-type: none"> Leerroutes taal op A3 formaat Eigen (taal) materialen, (taal)methodes Ingevulde groepsoverzichten en groepsplannen DVD PowerPoint bijeenkomst 4 (bijlage 4.1) Differentiatie in context (bijlage 4.2) Differentiatie in keuze onderwerpen (bijlage 4.3) Differentiatie in complexiteit (bijlage 4.4) Voorbeelden van vergelijkbare opdrachten voor verschillende leerroutes (bijlage 4.5 A-C) Ingevulde (week)lesvoorbereiding (bijlage 4.6 A-C) Format lesvoorbereiding (bijlage 4.4) 			

Samenvatting

Tijdens deze bijeenkomst zoekt de taalwerkgroep activiteiten die passen bij de vastgelegde doelen. Zij maakt daarbij gebruik van methodes, aanvullende materialen en/of andere hulpmiddelen. Het streven is om voor ongeveer 6-8 weken een passend onderwijsaanbod voor de verschillende leerroutes/domeinen samen te stellen. Als dat binnen het tijdsbestek van deze bijeenkomst niet lukt, zal de taalwerkgroep deze voorbereiding voor de lessen nog verder moeten gaan uitwerken. Belangrijk in deze bijeenkomst is dat de school beslisriteria formuleert waaraan het onderwijsaanbod moet voldoen.

Doelstelling

Formuleren van een samengesteld onderwijsaanbod, passend bij de gekozen leerroutes en doelen.

Vorbereiding

- De externe begeleider bereidt, in samenwerking met de intern projectcoördinator, de bijeenkomst voor en maakt een programma van ongeveer 180 minuten.
- De interne projectcoördinator verzamelt (taal)materialen en – methoden die behulpzaam zijn bij het samenstellen van een onderwijsaanbod.

Na de bijeenkomst

- Het resultaat van de bijeenkomst is een samengesteld onderwijsaanbod voor een afgesproken periode, passend bij de gekozen leerroutes en doelen. Dit onderwijsaanbod is opgenomen in een groepsplan.
- Plan na deze cruciale bijeenkomst een gesprek met de schoolleider en informeer hem/haar over de stand van zaken in het ontwikkelingsproces. De rol van schoolleider is belangrijk om het veranderingsproces te ondersteunen en mee te helpen in het creëren van draagvlak om taal vanuit doelgericht werken in de school te implementeren.

Inhoud

Bijeenkomst 4: Formuleren van onderwijsaanbod bij doelen	
• Interactieve PowerPoint Presentatie	• Bijlage 4.1
• Opdracht 1: Het Lagerhuis	• Sheet 4
• Opdracht 2: Filmfragment `vaststellen van onderwijsaanbod (optioneel)	• DVD
• Opdracht 3: Maatwerk aanpassingen: vanuit leerroutes	• Bijlage 4.2-4.4 • Bijlage 4.5 (A-C) • Bijlage 4.6 (A-C) • Bijlage 4.7
• Opdracht 4: Filmfragment 'voorbeeldles van een dialoog voeren' (optioneel)	• DVD

Presentatie

Na een uitleg over het doel en de opzet van de bijeenkomst gaan de leden van de werkgroep zelf aan de slag. Ze formuleren onderwijsaanbod bij de in bijeenkomst 3 geselecteerde doelen. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van een PowerPoint presentatie (bijlage 4.1). Benadruk dat de werkwijze om het onderwijsaanbod samen te stellen onder andere afhangt van de visie van de school op taalonderwijs en de mate waarin de school doelgericht en/of methodegericht werkt. De opdrachten zijn hier ook op afgestemd.

Opdracht 1: het Lagerhuis

Spits de werkgroep in tweeën. De ene groep verdedigt onderstaande stelling, de andere groep draagt tegenargumenten aan.

“Op onze school werken wij naar tevredenheid met taalmethode(s) voor leerlingen die 1F niet halen”.

Kom vanuit deze discussie tot een manier van omgaan met de methode bij de keuze van het onderwijsaanbod (zie hiervoor ook de genoemde mogelijkheden bij opdracht 3).

Opdracht 2: Filmfragment `vaststellen van onderwijsaanbod`¹ (optioneel)

Samenvatting filmfragment, behorende bij bijeenkomst 4
In het filmfragment geven leerlingen en de leerkracht hun mening over de nieuwe manier van lesgeven van het taalonderwijs (met gebruikmaking van Passende perspectieven). De film start met een interview met drie leerlingen uit groep 8, die vertellen wat zij vinden van de nieuwe taallessen. De film laat ook een

¹ Het filmfragment mag alleen voor onderwijskundige doeleinden gebruikt worden.

fragment zien van de leerkracht, die uitlegt wat haar ervaringen zijn met de nieuwe manier van taalonderwijs geven.

Ga na afloop met behulp van onderstaande vragen in discussie met de teamleden.

- Wat maak je op uit wat de leerlingen zeggen?
- Hoe verhoudt zich dat tot wat de leerkracht zegt?
- Welke kansen zie je voor het aanbod van taal op je school?
- Welke bronnen, ideeën, ervaringen heb je zelf?

Opdracht 3: mogelijke aanpassingen voor passend onderwijsaanbod: vanuit leerroutes

In deze bijeenkomst gaat het om het samenstellen van een onderwijsaanbod bij geselecteerde doelen van de taaldomeinen. Het onderwijsaanbod kan op verschillende manieren worden aangepast. Daarbij zijn de geselecteerde doelen leidend bij het maken van de inhoudelijke keuzes op het gebied van leerstof en didactiek.

Bijvoorbeeld:

Leerstof:

- Stukken overslaan in de methode, of herhalen
- Aanvullende materialen inzetten
- Zelf materialen ontwerpen

Didactiek:

- Differentiëren in instructie
- Differentiëren in verwerking
- Differentiëren in keuze van onderwerp tussen leerroutes
- Clusteren van leerroutes in de les

Voorbeelden:

- In leerroute 1 is de instructie gericht op het aanleren van strategieën en vervolgens het zelfstandig toepassen ervan, terwijl bij leerroute 2 nog verlengde instructie en verwerkingsvorm met begeleiding volgt.
- In leerroute 2 krijgt een leerling een minder gestructureerde verwerkingsopdracht dan een leerling in leerroute 3 die een uitgewerkt invulschema ontvangt. De eisen en een eventueel format van een zakelijke brief worden door instructie aan de leerlingen uitgelegd. De leerkracht modelleert het schrijven van een brief op het bord. Leerlingen uit leerroute 1 gaan zelfstandig de taalkaak uitwerken. Leerlingen uit leerroute 2/3 krijgen verlengde instructie door nogmaals de aspecten van een zakelijke brief te benoemen en concrete invulling te bedenken. Leerlingen uit leerroute 2 gaan zelfstandig aan het werk, leerlingen uit leerroute 3 werken aan de instructietafel.

Bekijk de bijlagen 4.2, 4.3 en 4.4 goed. Hierin wordt aangegeven hoe je per leerroute verschillende didactische uitwerkingen kunt maken in soorten context, onderwerpen en complexiteit van de taalkaak. Het kan handig zijn om een kopie te maken voor je werkgroep.

De opdracht bestaat uit drie onderdelen:

- Pak het ingevulde groepsoverzicht/-plan erbij en de lijst met geselecteerde doelen (bijeenkomst 3). Bepaal in hoeverre de leerdoelen van verschillende domeinen overeenkomen. Koppel waar mogelijk deze leerdoelen aan eenzelfde aanbod. Maak daarbij gebruik maken van de voorbeelden in de bijlagen 4.5.
 - bijlage 4.5A: voorbeeld van differentiatie in schrijfoopdracht (hobby) met vergelijkbare leerdoelen uit twee leerroutes;
 - bijlage 4.5B: voorbeeld van integratie van de domeinen schrijven en gesprekken & spreken met vergelijkbare leerdoelen uit drie leerroutes;

- o bijlage 4.5C: voorbeeld van differentiatie in schrijfofdracht (brieven schrijven) met vergelijkbare leerdoelen uit twee leerroutes.
- Werkgroepleden vullen voor de eigen situatie een schema met lesvoorbereiding voor één of meerdere weken in. Een leeg format is te vinden in bijlage 4.7. Als voorbeeld kan gebruik gemaakt worden van de ingevulde schema's in bijlage 4.6.

Tip: Maatwerkenaanpassingen vanuit leerlingprofielen

Voor het samenstellen van een onderwijsaanbod vanuit leerlingprofielen kan ook gebruik gemaakt worden van het instrument Maatwerkenaanpassingen. Dit instrument is door SLO ontwikkeld en geeft suggesties voor aanpassingen in instructie, vorm en tijd, hulpmiddelen, omgeving, gerelateerd aan de vier taaldomeinen en aan zeven profielen (ESM (Ernstige spraak- en/of taalmoelijkheden), dyslexie, ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder), ASS (Autisme spectrumstoornissen), auditief beperkt, visueel beperkt, lagere cognitieve capaciteiten). Voor meer informatie, kijk dan op:

<http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/maatwerk/>

Opdracht 4: Filmfragment `voorbeeldles van dialoog voeren`² (optioneel)

Samenvatting filmfragment, behorende bij bijeenkomst 4
Het filmfragment begint met een inleiding van een les over `het voeren van een dialoog`. Een tweetal leerlingen lezen een dialoog voor uit een bestaande musical.
Daarna komen de volgende didactische onderdelen aan de beurt:

- *Uitleg: gebruik van attribuut bij schrijfofdracht dialoog*
- *Voorbeeld: hoe werk je met een attribuut, bv een pet*
- *Instructie: uitleg van de opdracht (strategisch) door samen leren, samen werken*
- *Uitvoeren van opdracht: 'schrijf een dialoog'*
- *Afsluiting: resultaat, eindproduct: leerkracht leest dialoog voor*

Ga na afloop aan de hand van onderstaande vragen met de teamleden in discussie.

- Welke vormen van interactie zie je?
- Welke domeinen worden hier aangeboden?
- Aan welk(e) doelen wordt gewerkt in deze les?
- Kun je aangeven waar deze les betekenisvol is voor leerlingen?
- Welke activiteiten zou je aansluitend op deze les voor een volgende les kunnen bedenken?

Aanvullen vanuit het groepsplan

Neem het onderwijsaanbod, op basis van ingevulde schema`s met lesvoorbereidingen, op in het groepsplan. Zorg er daarbij voor dat deze afspraken ook een relatie vertonen met de informatie die in het ontwikkelingsperspectief staat.

² Het filmfragment mag alleen voor onderwijskundige doeleinden gebruikt worden.

Bijlage 4.1: PowerPoint presentatie

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Passende perspectieven

PowerPoint Taal Bijeenkomst 4: Onderwijsaanbod formuleren

slo

Overzicht bijeenkomsten

Bijeenkomst 1	Visie en uitgangspunten
Bijeenkomst 2	Beginsituatie bepalen en leerling plaatsen in leerroute
Bijeenkomst 3	Doelen selecteren en vastleggen
Bijeenkomst 4	Formuleren van onderwijsaanbod (werkgroep)
Bijeenkomst 5	Uitvoeren en evalueren van onderwijsaanbod
Bijeenkomst 6	Evalueren op leerlingniveau
Bijeenkomst 7	Evalueren op schoolniveau

Doel van bijeenkomst 4

- Zoeken van onderwijsaanbod bij de in bijeenkomst 3 vastgelegde doelen.

Inhoud van bijeenkomst 4

Presentatie

Opdracht 1: Stelling Lager Huis

Opdracht 2: Filmfragment `vaststellen van onderwijsaanbod` (optioneel)

Opdracht 3: Maatwerk aanpassingen: vanuit leerroutes

Opdracht 4: Filmfragment `een voorbeeldles` (optioneel)

Aanvullen van groepsplan

slo

Tijdens deze bijeenkomst zoekt de taalwerkgroep activiteiten die passen bij de vastgelegde doelen en maken daarbij gebruik van methodes, aanvullende materialen en/of andere hulpmiddelen. Het streven is om voor ongeveer 6-8 weken een passend onderwijsaanbod voor de verschillende leerroutes/ domeinen samengesteld te hebben. Wellicht is het niet haalbaar om tijdens deze bijeenkomst van 180 minuten, het onderwijsaanbod voor alle 6-8 weken samengesteld en gepland te hebben. Een mogelijkheid is dan om nog een extra bijeenkomst te organiseren. In deze bijeenkomst is het van belang als school beslisriteria te formuleren waaraan het onderwijsaanbod moet voldoen.

Opdracht 1: Lagerhuis

Doel: inzicht in hoe de scholen omgaan met het werken met methodes voor deze leerlingen

Werkvorm: Stelling

"Op onze school werken wij naar tevredenheid met taalmethode(s) voor leerlingen die 1F niet halen".

- Verdeel de groep aanwezige teamleden in twee groepen:
- De ene groep verdedigt de stelling en de andere groep weerlegt de stelling.
- Kom vanuit deze discussie tot de bepaling hoe met de methode omgegaan wordt bij de keuze van het onderwijsaanbod.

slo

Opdracht 2.

Filmfragment `Vaststellen onderwijsaanbod`

Doel: inzicht in welke werkwijze een school heeft gehanteerd om het onderwijsaanbod vast te stellen.

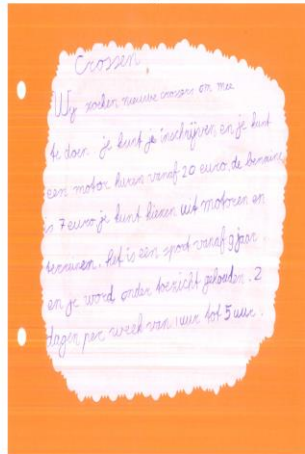
Werkvorm: filmfragment bekijken, aan de hand van de volgende kijkvragen:

- Wat maak je op uit wat de leerlingen zeggen?
- Hoe verhoudt zich dat tot wat de leerkracht zegt?
- Welke kansen zie je voor het aanbod van taal op jouw school?
- Welke bronnen, ideeën, ervaringen heb je (nu) zelf, deel die met elkaar.

slo

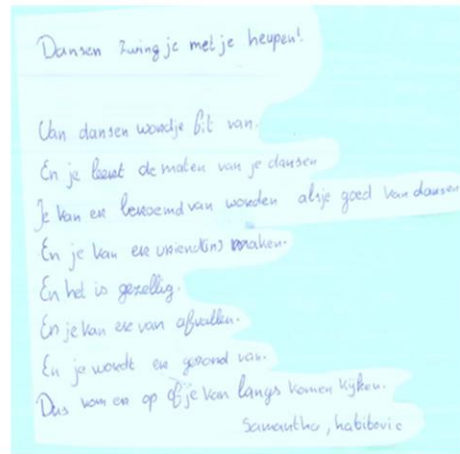
Voorbeeld: differentiatie in schrijfpdracht met vergelijkbare doelen uit 2 leerroutes (bijlage 4.5A)

Leerling leerroute 2

Dansen
Wij zoeken nieuwe mensen om mee
te dansen. Je kunt je inschrijven en je kunt
een motor huuren vanaf 20 euro de maand.
In Februari kunt dansen met mensen om
te ontmoeten. Het is een sport- en feest-
en je wordt erdoor bereikt. 2
dagen per week van 1 uur tot 5 uur.

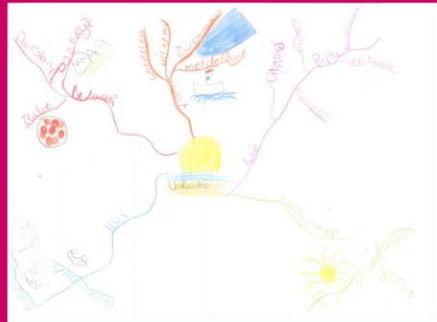
Leerling leerroute 3

Dansen zwing je met je heupen!
Van dansen wordt je fit van.
En je leert de maten van je dansen.
Je kan er leuwend van worden al je goed van dansen.
En je kan er vrienden maken.
En het is gezellig.
En je kan er van afvalken.
En je wordt er gezond van.
Dus kom er op of je kan langs komen kijken.
Smeuthe, habibovic

slo

Voorbeeld van integratie van de domeinen schrijven en gesprekken & spreken (bijlage 4.5B)

slo

Voorbeeld van differentiatie in schrijfpodricht met vergelijkbare doelen uit 2 leerroutes (bijlage 4.5C)

Leerroute 2

Klad doe-tekst Naam: _____

Denk aan:

- **Titel** (Onderwerp) _____
- **Doel** (Wat wil je weten?)
- **Algoritme** (Wat heb ik nodig? Wat moet ik eerst doen? Wat moet ik daarna doen? Wat is het resultaat?)
- **Afsluiting** (Wat heb ik geleerd? Wat heb ik nog nodig?)

Leerroute 3

Klad doe-tekst Naam: _____

 Titel/Onderwerp: <small>Wat heb ik nodig? Algoritmen</small>	Wat heb ik nodig? _____ _____ _____
Algoritme 1 <small>Wat heb ik nodig? Algoritmen</small>	Wat moet ik eerst doen? (Focus op voorstellen en bewijzen (1 - 1)) _____ _____ _____ _____
Algoritme 2 <small>Wat heb ik nodig? Algoritmen</small>	Wat moet ik daarna doen? (Focus op voorstellen en bewijzen (1 - 1)) _____ _____ _____ _____
Algoritme 3 <small>Wat heb ik nodig? Algoritmen</small>	Wat moet ik daarna doen? (Focus op voorstellen en bewijzen (1 - 1)) _____ _____ _____ _____
Afsluiting <small>Wat heb ik nodig? Algoritmen</small>	Wat is het resultaat? (Focus op voorstellen en bewijzen (1 - 1)) _____ _____ _____

slo

Opdracht 3: Maatwerk aanpassingen: vanuit leerroutes

Doel: Uitgaande van eenzelfde aanbod, benoem hoe er in de les gedifferentieerd kan worden. Vat dat samen in een lesvoorbereidingsplan per week.

Werkvorm:

- Bestuderen van vormen van differentiatie (context, onderwerp, complexiteit) zie bijlages 4.2-4.4
- Bestuderen van ingevulde voorbeelden (bijlages 4.5 en 4.6)
- Invullen van lesvoorbereidingschema's (bijlage 4.7)

slo

Opdracht 4: Filmfragment van een voorbeeldles

Doel: inzicht in hoe een les op een school gegeven wordt.

Werkvorm: filmfragment bekijken, aan de hand van de volgende kijkvragen:

- Welke vormen van interactie zie je?
- Welke domeinen worden hier aangeboden?
- Aan welk(e) doelen wordt gewerkt in deze les?
- Kun je aangeven waar deze les betekenisvol is voor leerlingen?
- Welke activiteiten zou je, aan de hand van de leerdoelen, aansluitend op deze les voor een volgende les kunnen bedenken?

slo

Aanvullen van het groepsplan

Op basis van de ingevulde lesvoorbereidingsplannen, noteer het geformuleerde onderwijsaanbod in de groepsplan.

slo

Bijlage 4.2: Differentiatie in context

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.2: Differentiatie in context

Toelichting:

Uitgangspunt voor deze tabel zijn de bestaande doelbeschrijvingen van de drie leerroutes geweest. Doelen van de drie leerroutes voor groep 5/6 en 7/8 zijn, betreffende de differentiatie naar gespreksituaties en tekstsoorten, samengevoegd tot één overzicht.

<h3 style="text-align: center;">Gespreksituaties tekstsoorten</h3> <p style="text-align: center;">Voorbeelden van groep 5/6 -> groep 7/8</p>		
Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3
Domein: Gesprekken/Spreken		
Eenvoudige meningvormende gesprekken met leeftijdsgenoten, kort gesprek met onbekende over vertrouwd Onderwerp -> Mening geven en luisteren naar mening van leeftijdsgenoten, mondeling verslag doen, presentatie geven en reageren op eenvoudige vragen tijdens presentatie	Leergesprek met leerkracht, overleg over groepsopdracht -> Informerend gesprek buiten school, eenvoudige interviews	Kort routinegesprek met onbekende, vraaggesprek met medeleerlingen, telefoongesprek met bekende -> Informerend gesprek buiten school, overleg in kleine groep, onderhandelende gesprekken om taken uit te voeren of problemen op te lossen
Domein: Luisteren		
Voordracht medeleerling, lesinstructie leerkracht, routebeschrijving, programma op de computer, (nieuws)bericht -> Een overtuigend pleidooi voor bijvoorbeeld Meer speeltoestellen op het schoolplein, een verslag van een opdracht	Instructie bij een spelletje, persoonlijk verhaal medeleerling, lesinstructie leerkracht -> Voordracht medeleerling, routebeschrijving, programma op de computer, (nieuws)bericht	Lesinstructie leerkracht, verslag van een opdracht, persoonlijk verhaal van medeleerling -> Voordracht, routebeschrijving, programma op de computer
Domein: Schrijven		
Briefje bijvoorbeeld naar zieke medeleerling, berichtje voor de schoolkrant of het prikbord, verslag van activiteiten in de vorm van een informatieposter of muurkrant -> Brief, kaart of e-mail om iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen, verzoek om informatie, formulier invullen, aantekeningen, advertentie, verslag of werkstuk, verhaal of gedicht	Briefje bijvoorbeeld naar zieke medeleerling, berichtje voor de schoolkrant of het prikbord, verslag van activiteiten in de vorm van een informatieposter of muurkrant -> Brief, kaart of e-mail om iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen, verzoek om informatie, formulier invullen, aantekeningen, advertentie, verslag of werkstuk, verhaal of gedicht	Kaart bijvoorbeeld naar zieke medeleerling, berichtje, naam invullen op aanmeldingsformulier -> Brief, kaart of e-mail om iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen, verslag van een dagje uit of van een andere eigen ervaring

Domein: Lezen

Kinderencyclopedie, eenvoudige schema's, inhoudsopgaven, lesopdrachten, aanwijzingen op websites, kinderkookboek, reclame Fictie: verhalen, stripboeken, sprookjes -> Teksten in zaakvakmethode, krantenbericht, tabellen, informatie op internet, routebeschrijvingen, een ingezonden brief, een oproep, een advertentie Fictie: verhalen (ook uit andere culturen), gedichten	Kinderencyclopedie, eenvoudige schema's, inhoudsopgaven, lesopdrachten, aanwijzingen op websites, kinderkookboek, reclame Fictie: verhalen, stripboeken, sprookjes -> Teksten in zaakvakmethode, krantenbericht, tabellen, informatie op internet, routebeschrijvingen, een ingezonden brief, een oproep, een advertentie Fictie: verhalen (ook uit andere culturen), gedichten	Informatie junior, kinderatlas, kindertijdschriften, lesopdrachten, aanwijzingen in computerspelletjes, sprookjes, versjes en liedjes -> Teksten uit zaakvakmethode, eenvoudige teksten op internet, routebeschrijvingen, pictogramman, logo's, opschriften, lesopdrachten, advertentie en reclame Fictie: (griezel en avonturen)verhalen, versjes en liedjes
---	---	---

Bijlage 4.3: Differentiatie door keuze van onderwerpen

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.3: Differentiatie door keuze van onderwerpen

Toelichting:

Deze tabel bevat informatie over mogelijkheden van differentiatie per leerroute naar het abstractie niveau van onderwerpen (bijv. van concreet, alledaags, contextgebonden naar abstract, minder context gebonden). Ontleend uit de beschrijvingen van de leerroutes.

onderwerpen		
Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3
Domein: Gesprekken/Spreken		
Van concreet vertrouwd naar abstract, niet alledaags	Concreet, vertrouwd	Concreet, vertrouwd
Domein: Luisteren		
van concreet, alledaags, contextgebonden naar abstract, minder contextgebonden	van concreet, alledaags, contextgebonden naar abstract, blijft wel dicht bij de leefwereld	Over hier en nu, concreet, contextgebonden
Domein: Schrijven		
Van concreet naar minder alledaags maar wel vertrouwd	Nabij, contextgebonden, vertrouwd	Over hier en nu, concreet, contextgebonden
Domein: Lezen		
van concreet, alledaags, contextgebonden naar abstract, minder contextgebonden	van concreet, alledaags, contextgebonden naar abstract, blijft wel dicht bij de leefwereld	Over hier en nu, concreet, contextgebonden

Bijlage 4.4: Differentiatie in complexiteit van de taaltaak

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.4: Differentiatie in complexiteit van de taaltaak

Toelichting:

Deze tabel geeft een overzicht van differentiatie mogelijkheden in complexiteit van de taaltaak. Daarbij gaat het om de uitwerkingen van kenmerken van de taakuitvoeringen, zoals door het Referentiekader Taal is beschreven. Ook deze tabel geeft een overzicht uitgesplitst naar de drie leerroutes.

Toename in complexiteit						
Leerroute 1						
Leerroute 2						
Leerroute 3						
Domein: Gesprekken/Spreken						
Voorwaardelijk	Woordgebruik & woordenschat	Verstaanbaarheid & zinsbouw	Beurtname & samenhang	Afstemming op gesprekspartners	Afstemming op doel	
Domein: Luisteren						
Begrijpen	samenvatten		interpreteren		evalueren (niet in LR3)	
Domein: Schrijven						
Voorwaardelijk	Taalverzorging	woordgebruik & woordenschat	leesbaarheid	samenhang	Afstemmen op publiek	Afstemmen op doel
Domein: Lezen						
Voorwaardelijk	Techniek opzoeken	begrijpen	samenvatten	interpreteren	evalueren (niet in LR3)	

Bijlage 4.5A: Voorbeeld schrijven

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.5A Voorbeeld van differentiatie in schrijfo opdracht met vergelijkbare leerdoelen uit twee leerroutes

Situatie:

Leerlingen uit leerroute 2 en 3 werken aan dezelfde leerdoelen op het gebied van schrijven.

Het gaat om de doelen voor leerlingen uit leerroute 2:

- ordent informatie zo dat de lezer de gedachtegang kan volgen
- brengt enig samenhang in teksten aan

Leerroute 3:

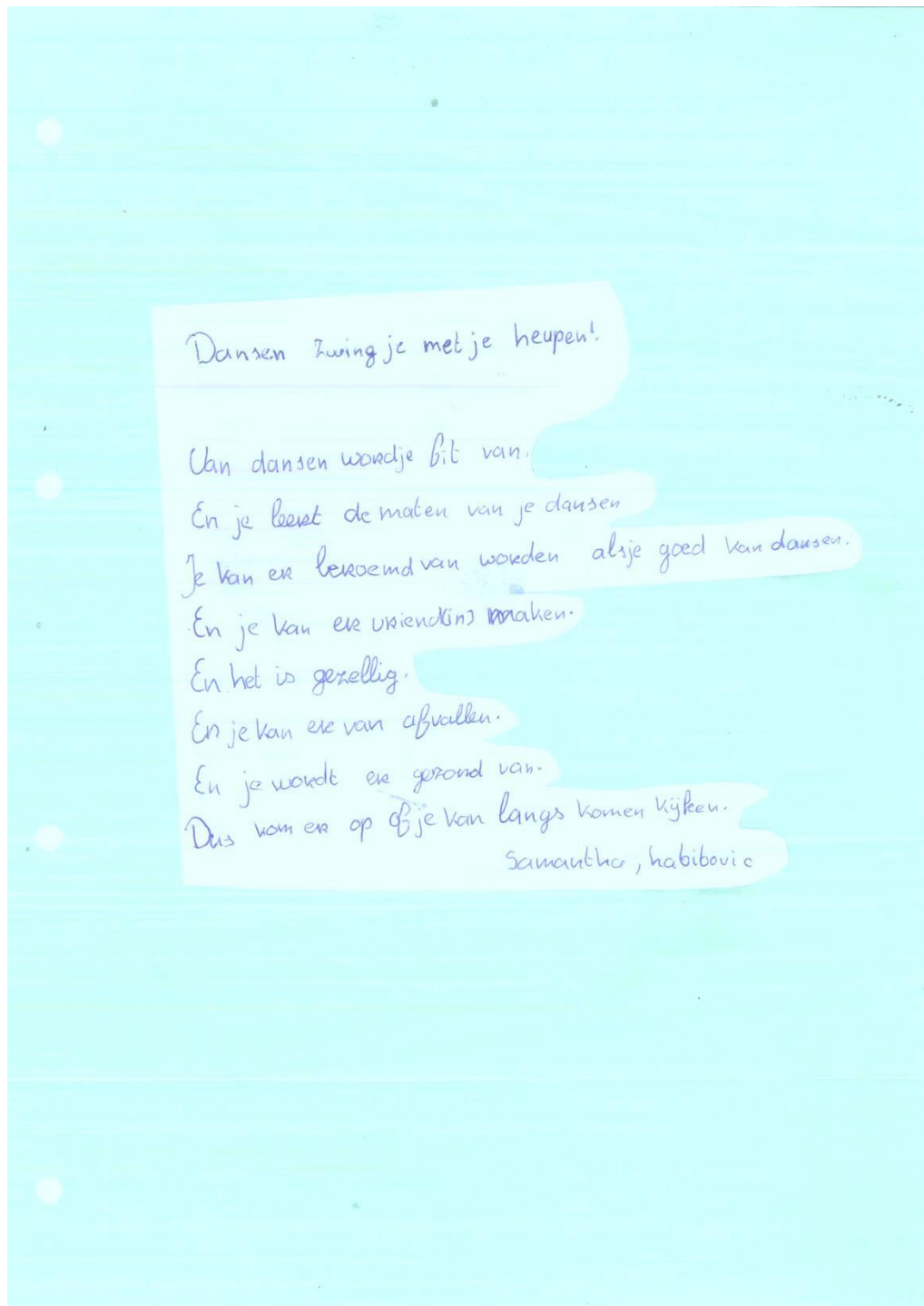
- ordent informatie zo dat de lezer de gedachtegang kan volgen

Uitwerking:

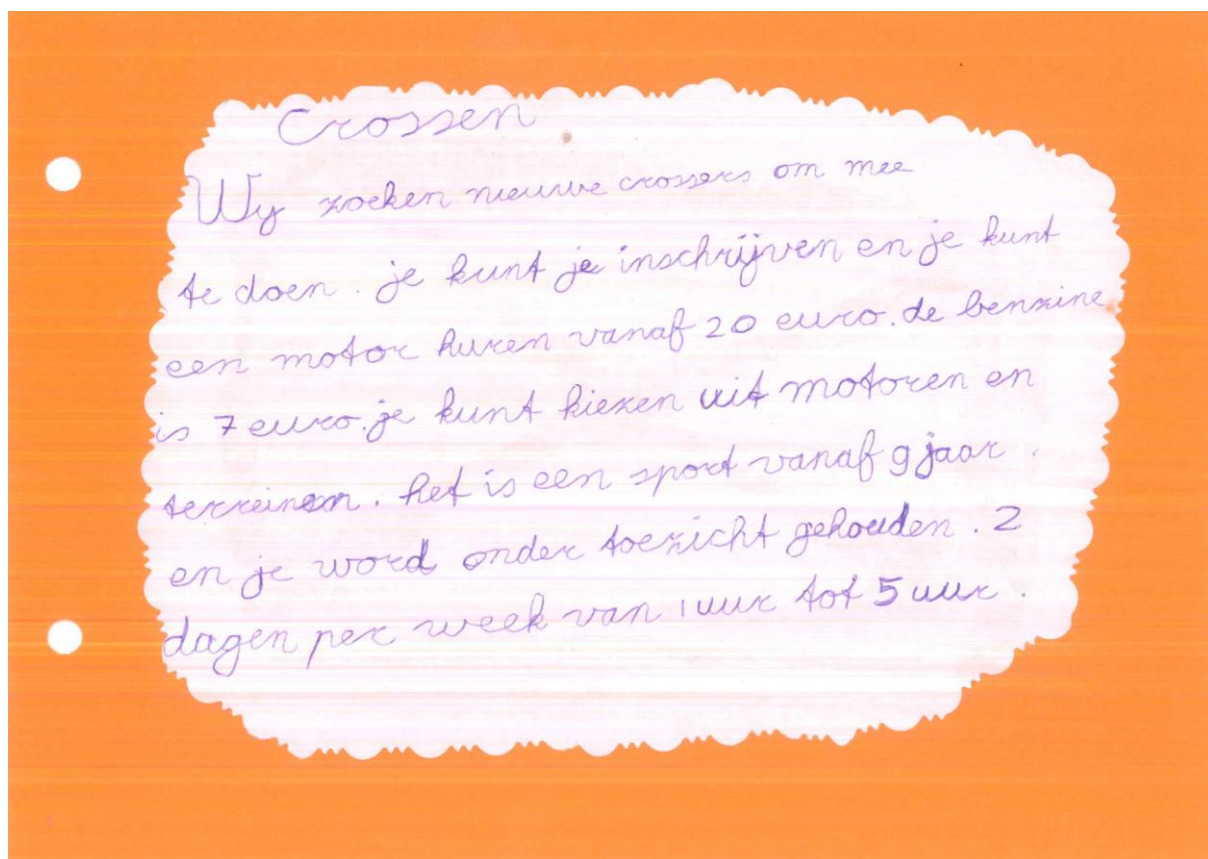
De leerlingen hebben dezelfde opdracht gekregen, nl: het schrijven van een verhaal over je hobby. De leerlingen uit leerroute 2 moeten dit verhaal schrijven met duidelijke samenhang in de tekst. Voor de leerlingen in leerroute 3 volstaat het om een verhaal te schrijven in losse zinnen. Het schrijfproduct en de manier waarop deze schrijfproducten beoordeeld worden, zullen daarom ook verschillen.

(Bron: SBO de Evenaar, Nieuwegein)

Leerlingresultaat van Leerroute 2

Leerlingwerk: Leerroute 3

Bijlage 4.5B: Voorbeeld gesprekken

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.5B Voorbeeld van integratie van de domeinen schrijven en gesprekken & spreken met vergelijkbare leerdoelen uit drie leerroutes

Situatie:

Leerlingen uit de leerroutes 1, 2 en 3 krijgen de opdracht voor de gecombineerde domeinen `schrijven` met `gesprekken`. Ze werken vanuit drie verschillende leerroutes met elkaar aan eenzelfde opdracht.

Het gaat om het leerdoel schrijven :

- kan de belangrijkste informatie duidelijk maken

En het leerdoel vanuit gesprekken:

- gesprek voeren om informatie te verkrijgen
- is zich bewust dat hij een gesprek voert met als doel informatie te verkrijgen

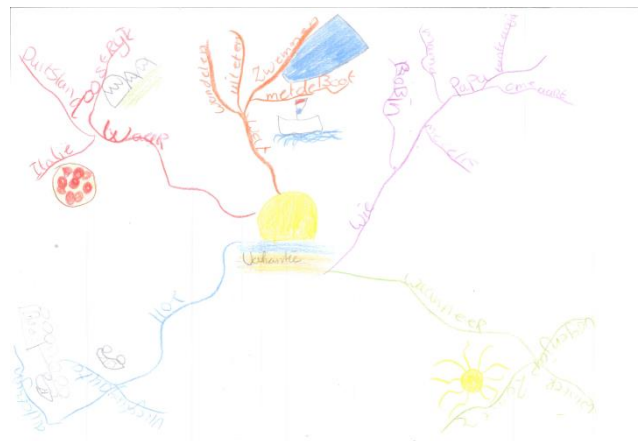
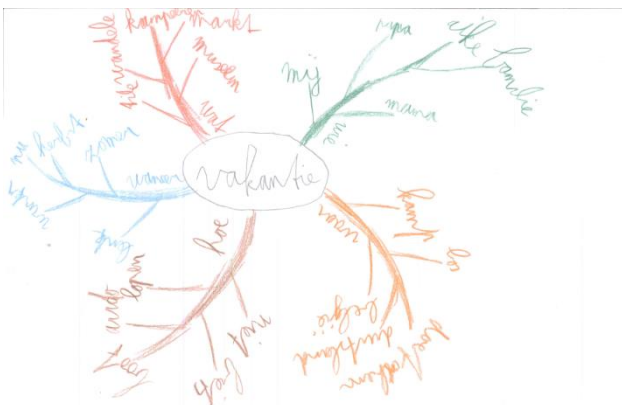
Uitwerking:

Met deze opdracht zijn de leerlingen met schrijven bezig, maar ook met gesprekken voeren, in dit geval over de vakantie. (Bron: SBO de Evenaar, Nieuwegein)

De opdracht is een mindmap maken over vakantie. De vragen die de leerkracht aan deze opdracht koppelt zijn: Wie (gaan er mee op)?, Waar (ga je heen?), Hoe (ga je daarheen)?, Wanneer (ga je daar naartoe)? en Wat (ga je daar doen)? Dit zijn ook de vragen die de leerlingen aan elkaar stellen, tijdens deze opdracht.

De leerkracht modelt de opdracht door een mindmap op het smartboard te maken over haar eigen vakantie. Hierdoor wordt de opdracht betekenisvol. De leerkracht geeft aan dat de leerlingen voor de verschillende vragen kleuren mogen gebruiken en dat er ook getekend mag worden. Ook geeft zij de organisatorische aspecten van de opdracht aan.

De leerlingen voeren met elkaar een gesprek door het beantwoorden van de eerder genoemde vragen. Ze helpen elkaar met het schrijven van woorden of een tekening. De leerkracht loopt rond en stelt vragen of beantwoordt vragen.

Bijlage 4.5C: Voorbeeld schrijven

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.5C: Voorbeeld van differentiatie in schrijfo opdracht (brieven schrijven) met vergelijkbare leerdoelen uit twee leerroutes

Situatie:

Een aantal leerlingen uit de leerroutes 2 en 3 hebben als doel om een brief te schrijven. Het doel is voor beide groepen leerlingen gelijk:

Leerroute 2:

- hanteert titel
- kent functie van alinea's en tussenkopjes en past die toe in eigen tekst

Leerroute 3:

- hanteert titel

Er zal gedifferentieerd worden op het gebruik van een hulpmiddel. Dit hulpmiddel (een sjabloon) wat ze bij het schrijven mogen gebruiken, verschilt per leerroute.

Uitwerking:

De opdracht voor de leerlingen is hetzelfde: ze moeten een brief schrijven. Voor de leerlingen uit leerroute 2 is het belangrijk dat ze naast het hanteren van een titel ook nog de alinea's en tussenkopjes in de eigen tekst toepassen. Dat hoeven de leerlingen uit leerroute 3 niet. De leerlingen voor leerroute 3 werken met een sjabloon die sterk is voorgestructureerd, wat hen helpt om de brief op een gestructureerde manier op te bouwen. De leerlingen van leerroute 2 werken ook met een sjabloon, maar deze is minder voor gestructureerd. Deze leerlingen zullen een ander schrijfproduct opleveren dan de leerlingen van de leerroute 3 omdat de eisen aan de tekst anders zullen zijn. Hieronder staan beide sjablonen gepresenteerd. (Bron: SBO De Prinsenhof, Zoetermeer)

Leerlingen leerroute 2

Klad doe-tekst Naam: _____

Denk aan:

- Titel / Onderwerp Wat?
- Wat heb je nodig? (Materialen)
- Alinea's Wie?, Wat?, Waar?, Wanneer?, Vraagbankje (hoe en waarom?), oorzaak-gevoel en middel-doel
 - Wat doe je eerst, wat doe je daarna, wat doe je daarna, enzovoort.
 - Denk aan hoofletters en leestekens (... ? !)
- Afsluiting Wat is het gevorderd? is het allemaal gelukt?

Leerlingen leerroute 3

Klad doe-tekst Naam: _____

	Titel/onderwerp: _____
	Wat heb je nodig? Materialen _____ _____
Alinea1 Wat? Waar? Wanneer? Vraagbankje (hoe en waarom?)	Wat moet je eerst doen? (Denk aan hoofletters en leestekens (... ? !)) _____ _____ _____
Alinea2 Wat? Waar? Wanneer? Vraagbankje (hoe en waarom?)	Wat moet je daarna doen? (Denk aan hoofletters en leestekens (... ? !)) _____ _____ _____
Alinea3 Wat? Waar? Wanneer? Vraagbankje (hoe en waarom?)	Wat moet je daarna doen? (Denk aan hoofletters en leestekens (... ? !)) _____ _____ _____
Afsluiting 	Wat is het resultaat? (Denk aan hoofletters en leestekens (... ? !)) _____ _____ _____

Bijlage 4.6A: Schema lesvoorbereiding A

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.6A: Ingevulde lesvoorbereiding voor leerroute 2 en 3 (ingevuld vanuit bijlage 4.5A)

Toelichting:

Onderstaande tabellen beschrijven ingevulde lesvoorbereiding voor de opdracht van bijlage 4.5B. De doelen die de leerkracht met de les wil bereiken, zijn naar aanleiding van het voorbeeld in tabel 1 onder het kopje (leer)doelen ingevuld. En zijn de verschillende onderdelen (zoals context, onderwerp en complexiteit) per leerroute in deze tabel ingevuld. Sommige woorden zijn onderstreept, bij de uiteindelijk les zal het om dat specifieke onderdeel gaan (bv verslag/werkstuk) en niet om alle overige onderdelen (brief, email etc.). Deze informatie is rechtstreeks overgenomen uit de leerroutes of vanuit de bijlages 4.5 – 4.7. Op basis van deze informatie heeft de leerkracht in tabel 2 de activiteit van de taalkaak bepaald en heeft hij keuzes gemaakt over hoe en of de dactiek verschilt per leerroute. Beide tabellen samen geeft de leerkracht handvatten voor het invullen van een lesvoorbereiding, welke is afgestemd op de leerroutes.

Tabel 1

Domein: Schrijven	Leerkracht:.... Groep: Week: Datum:	
	Leerroute 2	Leerroute 3
Leerdoel(en)		
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Ordent informatie zo dat de lezer de gedachtengang kan volgen Brengt enige samenhang in teksten aan	Ordent informatie zo dat de lezer de gedachtengang kan volgen
Context		
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Brief, kaart of e-mail om iemand te bedanken, feliciteren, uit te nodigen, verzoek om informatie, formulier invullen, aantekeningen, advertentie,	Brief, kaart of e-mail om iemand te bedanken, feliciteren, uit te nodigen, <u>verslag</u> van een dagje uit of van een andere eigen ervaring

	<u>verslag of werkstuk, verhaal of gedicht</u>	
Onderwerp		
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	vertrouwd	contextgebonden
Complexiteit van de taalkaak		
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	afstemmen op publiek	samenhang

Tabel 2

	Leerroute 2	Leerroute 3
Activiteit van de taalkaak		
<i>Voorbeeld van wat de school zelf in kan vullen</i>	schrijfpdracht: het schrijven van een verhaal over een hobby, met in begrip van het doel om samenhang in de tekst aan te brengen.	schrijfpdracht: het schrijven van een verslag over een hobby
Didactiek/Differentiatie		
<i>Voorbeeld van wat de school zelf in kan vullen</i>	Differentiatie van de instructie naar leerroute Differentiatie van onderwijsaanbod naar leerroute	Differentiatie van de instructie naar leerroute Differentiatie van onderwijsaanbod naar leerroute

Bijlage 4.6B: Schema lesvoorbereiding B

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.6B: Ingevulde lesvoorbereiding (voorbeeld uit bijlage 4.5B)

Toelichting:

Onderstaande tabellen beschrijven ingevulde lesvoorbereiding voor de opdracht van bijlage 4.5B. De doelen die de leerkracht met de les wil bereiken, zijn naar aanleiding van het voorbeeld in tabel 1 onder het kopje (leer)doelen ingevuld. En zijn de verschillende onderdelen (zoals context, onderwerp en complexiteit) per leerroute in deze tabel ingevuld. Sommige woorden zijn onderstreept, bij de uiteindelijk les zal het om dat specifieke onderdeel gaan (bv werkstuk) en niet om alle overige onderdelen (bv gedicht, brief etc.). Deze informatie is rechtstreeks overgenomen uit de leerroutes of vanuit de bijlages 4.2 – 4.4. Op basis van deze informatie heeft de leerkracht in tabel 2 de activiteit van de taalkaak bepaald en heeft hij keuzes gemaakt over hoe en of de dactiek verschilt per leerroute. Beide tabellen samen geeft de leerkracht handvatten voor het invullen van een lesvoorbereiding, welke is afgestemd op de leerroutes.

Tabel 1

Domein: Gesprekken&spreken		Leerkracht:.... Groep: Week: Datum:	
	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3
Leerdoel(en)			
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Kan de belangrijkste informatie duidelijk maken Kan gesprek voeren om informatie te verkrijgen	Kan de belangrijkste informatie duidelijk maken Kan gesprek voeren om informatie te verkrijgen	Kan de belangrijkste informatie duidelijk maken Kan gesprek voeren om informatie te verkrijgen
Context			
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Brief, kaart of e-mail om iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen, verzoek om informatie, formulier invullen, aantekeningen, advertentie, verslag of <u>werkstuk</u> , verhaal of <u>gedicht</u>	Brief, kaart of e-mail om iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen, verzoek om informatie, formulier invullen, aantekeningen, advertentie, verslag of <u>werkstuk</u> , verhaal of <u>gedicht</u>	Brief, kaart of e-mail om iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen, <u>verslag</u> van een dagje uit of van een andere eigen ervaring Kort routinegesprek met onbekende,

	<u>Eenvoudige meningvormende gesprekken met leeftijdsgenoten</u> , kort gesprek met onbekende over vertrouwd Onderwerp -> Mening geven en luisteren naar mening van leeftijdsgenoten, mondeling verslag doen, presentatie geven en reageren op eenvoudige vragen tijdens presentatie	Leergesprek met leerkracht, overleg over groepsopdracht -> <u>Informerend gesprek</u> buiten school, eenvoudige interviews	<u>vraaggesprek met medeleerlingen</u> , telefoongesprek met bekende -> Informerend gesprek buiten school, overleg in kleine groep, onderhandelende gesprekken om taken uit te voeren of problemen op te lossen
Onderwerp			
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Minder alledaags, maar wel vertrouwd	Minder alledaags, maar wel vertrouwd	Minder alledaags, maar wel vertrouwd
Complexiteit van de taalkaak			
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Samenhang	Samenhang	Samenhang

Tabel 2

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3
Activiteit van de taalkaak			
<i>Voorbeeld van wat de school hier kan invullen</i>	Mindmap over de vakantie, inclusief beantwoorden van vragen over: Wie (gaan er mee op)? Waar (ga je heen?) Hoe (ga je daarheen)? Wanneer (ga je daar naartoe)? Wat (ga je daar doen)?	Mindmap over de vakantie inclusief beantwoorden van vragen over: Wie (gaan er mee op)? Waar (ga je heen?) Hoe (ga je daarheen)? Wanneer (ga je daar naartoe)? Wat (ga je daar doen)?	Mindmap over de vakantie inclusief beantwoorden van vragen over: Wie (gaan er mee op)? Waar (ga je heen?) Hoe (ga je daarheen)? Wanneer (ga je daar naartoe)? Wat (ga je daar doen)?
Didactiek/Differentiatie			
<i>Voorbeeld van wat de school hier kan invullen</i>	Differentiatie van de instructie naar leerroute Differentiatie van onderwijsaanbod naar leerroute	Differentiatie van de instructie naar leerroute Differentiatie van onderwijsaanbod naar leerroute	Differentiatie van de instructie naar leerroute Differentiatie van onderwijsaanbod naar leerroute

Bijlage 4.6C: Schema lesvoorbereiding C

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.6C: Ingevulde lesvoorbereiding (voorbeeld uit bijlage 4.5C)

Toelichting:

Onderstaande tabellen beschrijven ingevulde lesvoorbereiding voor de opdracht van bijlage 4.5B. De doelen die de leerkracht met de les wil bereiken, zijn naar aanleiding van het voorbeeld in tabel 1 onder het kopje (leer)doelen ingevuld. En zijn de verschillende onderdelen (zoals context, onderwerp en complexiteit) per leerroute in deze tabel ingevuld. Sommige woorden zijn onderstreept, bij de uiteindelijk les zal het om dat specifieke onderdeel gaan (bv verslag/werkstuk) en niet om alle overige onderdelen (brief, email etc.). Deze informatie is rechtstreeks overgenomen uit de leerroutes of vanuit de bijlages 4.2 – 4.4. Op basis van deze informatie heeft de leerkracht in tabel 2 de activiteit van de taalkaak bepaald en heeft hij keuzes gemaakt over hoe en of de dactiek verschilt per leerroute. Beide tabellen samen geeft de leerkracht handvatten voor het invullen van een lesvoorbereiding, welke is afgestemd op de leerroutes.

Tabel 1

Domein:		Leerkracht:....	
Schrijven		Groep:	
		Week:	
		Datum:	
	Leerroute 2	Leerroute 3	
Leerdoel(en)			
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Hanteert titel	Hanteert titel	
	Kent functie van alinea`s en tussenkopjes en past die toe in eigen tekst		
Context			
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Kaart bijvoorbeeld naar zieke medeleerling, berichtje voor de schoolkrant of het prikbord, <u>verslag van activiteiten</u> in de vorm van een informatiekraant of muurposter	Brief, kaart of e-mail om iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen, <u>verslag van een dagje uit of van een andere eigen ervaring</u>	
Onderwerp			

<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Vertrouwd	Vertrouwd
Complexiteit van de taalkaak		
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>	Leesbaarheid	Leesbaarheid

Tabel 2

Activiteit van de taalkaak		
<i>Voorbeeld van wat de school zelf in kan vullen</i>	Schrijfpdracht: Tekst schrijven over vakantie, met hulpmiddel	Schrijfpdracht: Tekst schrijven over vakantie, met voorgestructureerd hulpmiddel
Didactiek/Differentiatie		
<i>Voorbeeld van wat de school zelf in kan vullen</i>	Differentiatie van de instructie naar leerroute Clustert leerroutes in deze les	Differentiatie van de instructie naar leerroute Clustert leerroutes in deze les

Bijlage 4.7: Schema lesvoorbereiding (leeg)

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 4.7: Schema voor lesvoorbereiding (leeg)

Toelichting:

Onderstaande tabellen beschrijven een format van een fictieve lesvoorbereiding met gebruikmaking van de leerroutes. De doelen die de leerkracht met de les wil bereiken, worden in tabel 1 onder het kopje (leer)doelen ingevuld. Ook zal de leerkracht informatie over verschillende onderdelen (zoals context, onderwerp en complexiteit) per leerroute in deze tabel moeten vullen. Deze informatie is rechtstreeks over te nemen uit de leerroutes zelf of vanuit de bijlages 4.2 – 4.4. Op basis van deze informatie gaat de leerkracht in tabel 2 de activiteit van de taalkaak bepalen en maakt hij keuzes over hoe en of de dactiek verschilt per leerroute. Denk bij het invullen van didactiek/differentiatie aan: differentiatie van de instructie naar de leerroutes, differentiatie naar onderwijsaanbod naar leeroutes, differentiatie in keuze van onderwerp tussen de leerroutes, of het clusteren van leerroutes in de les. Beide tabellen samen geeft de leerkracht handvatten voor het invullen van een lesvoorbereiding, welke is afgestemd op de leerroutes.

Tabel 1

Domein:		Leerkracht:.... Groep: Week: Datum:	
	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3
Leerdoel(en)			
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>			
Context			
<i>Uit de leerroute overgenomen</i>			
Onderwerp			
<i>Uit de leerroute</i>			

<u>overgenomen</u>			
Complexiteit van de taalkaak			
<u>Uit de leerroute overgenomen</u>			

Tabel 2

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3
Activiteit van de taalkaak			
<u>Moet school zelf invullen</u>			
Didactiek/Differentiatie			
<u>Moet school zelf invullen</u>			